

STANISŁAW WNOROWSKI

1. Dane osobiste (imię, nazwisko, stopień, wiek, zawód i stan cywilny):

Strz. Stanisław Wnorowski, 42 lata, kolejarz, żonaty.

2. Data i okoliczności zaaresztowania:

Aresztowany 29 stycznia 1940 r. na kol. Swiejtycze [Switycze], pow. Brześć n. Bugiem, za odmowę pracy na kolejach sowieckich.

3. Nazwa obozu, więzienia lub miejsca przymusowych prac:

Osadzony w więzieniu w Brześciu n. Bugiem. Wywieziony na przymusową pracę do obozu w Komi [A]SRR.

4. Opis obozu, więzienia:

W więzieniu w Brześciu, w gmachu dawnego więzienia, w celi znajdowało się nas 40 więźniów. Spanie na ziemi bez koców, warunki możliwe. Łaźnia raz w tygodniu.

5. Skład więźniów, jeńców, zesłańców:

W więzieniu znajdowali się: Polacy, Żydzi, Ukraińcy. Przeważnie więźniowie polityczni. Polacy przeważnie podoficerowie Wojska Polskiego, urzędnicy państwowi; Ukraińcy to przeważnie rolnicy i robotnicy. Ukraińcy odnosili się wrogo do Polaków. Między Polakami panowała zgoda.

6. Życie w obozie, więzieniu:

W więzieniu pobudka była o godz. 6.00, o 7.00 śniadanie, o 13.00 obiad, o 18.30 kolacja. Pracy nie było. Wyżywienie: na śniadanie herbata i 600 g chleba, na obiad pół litra zupy kapuścianej, na kolację pół litra zupy rybnej. Ubranie swoje własne. Między Polakami panowała zgoda i koleżeństwo. Gazet i książek nie mieliśmy.

W obozie przymusowej pracy w Komi [A]SRR o 6.00 śniadanie i wymarsz do pracy przy budowie kolei, obiad przywozili na pracę, o 18.00 koniec pracy i powrót do obozu. O godz. 19.30 kolacja w obozie. Wynagrodzenia w pieniądzu nie było, tylko za wyżywienie.

Praca była bardzo ciężka (prace ziemne). Wyżywienie bardzo kiepskie, tak że ludzie padali z wycieńczenia na mrozie do 60 stopni.

Ubranie ciepłe watowane. W obozie byli razem Polacy i Rosjanie. Więźniowie rosyjscy okradali Polaków. Gazet ani też książek nie było.

7. Stosunek władz NKWD do Polaków:

W obozie badano Polaków przeważnie w porze nocnej, przy czym bili i wymuszali zeznania. Przesłuchiwanie odbywało się na temat szpiegostwa na rzecz Polski. Uprawiali propagandę komunistyczną i namawiali do przyjęcia obywatelstwa sowieckiego.

O Polsce nie mieliśmy żadnej wiadomości, gdyż nie dopuszczano do nas żadnych gazet ani informacji o Polsce.

8. Pomoc lekarska, szpitale, śmiertelność:

W obozie była tylko izba chorych, szpitala nie było. Lekarz sowiecki sam był więźniem, mało troszczył się o chorych Polaków, toteż śmiertelność była dość duża. Ogółem zmarło ok. 15 na 600 Polaków znajdujących się w obozie. Nazwisk zmarłych nie pamiętam.

9. Czy i jaka była łączność z krajem i rodzinami?

Od rodziny nie otrzymałem żadnego *pisma*, gdyż nie miałem prawa do pisania listów, ponieważ nie wyrabiałem normy pracy. Również z kraju nie otrzymałem żadnej korespondencji.

10. Kiedy został zwolniony i w jaki sposób dostał się do armii?

Zwolniony z obozu 5 września 1941 r., a do armii polskiej wstąpiłem 16 lutego 1942 r. w Dział[ą]-Abadzie.